

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 17 juni 1999 *

I mål C-166/98,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Tribunal de grande instance de Foix (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Société critouridienne de distribution (Socridis)

och

Receveur principal des douanes,

angående giltigheten av rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker (EGT L 316, s. 21; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 100) och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker (EGT L 316, s. 29; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 108),

meddelar

* Rättegångsspråk: franska.

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-P. Puissochet samt domarna P. Jann, C. Gulmann, D.A.O. Edward och M. Wathelet (referent),

generaladvokat: J. Mischo,

justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Société critouridienne de distribution (Socridis), genom advokaten Alexandre Carnelutti, Paris,
- Frankrikes regering, genom Kareen Rispal-Bellanger, sous-directeur, internationell finansrätt och gemenskapsrätt, utrikesministeriets rättsavdelning, och Sujiro Seam, secrétaire des affaires étrangères, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,
- Spaniens regering, genom Mónica López-Monís Gallego, abogado del Estado, i egenskap av ombud,
- Europeiska unionens råd, genom juridiska rådgivarna Anna-Maria Colaert och Antonio Tanca, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom Hélène Michard och Enrico Traversa, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 21 januari 1999 av: Société critouridienne de distribution (Socridis), företrätt av Alexandre Carnelutti, Frankrikes regering, företrädd av Alain Lercher, conseiller de tribunal administratif, i egenskap av ombud, Spaniens regering, företrädd av Mónica López-Monís Gallego, rådet, företrätt av Anna-Maria Colaert, och kommissionen, företrädd av Hélène Michard,

och efter att den 25 februari 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Tribunal de grande instance de Foix har genom beslut av den 21 april 1998, som inkom till domstolen den 29 april samma år, i enlighet med artikel 177 i EGFördraget (nu artikel 234 EG) ställt en fråga om giltigheten av rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker (EGT L 316, s. 21; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 100) och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker (EGT L 316, s. 29; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 108).
- 2 Denna fråga har uppkommit i ett mål där bolaget Société critouridienne de distribution (nedan kallat Socridis) väckt talan om befrielse från de punktskatter som bolaget har betalat under perioden från maj till december 1993.

3 Socridis har inför den nationella domstolen gjort gällande att direktiven 92/83 och 92/84 strider mot artikel 95 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 90 andra stycket EG i ändrad lydelse), eftersom de inför ett beskattningssystem som medger diskriminerande och konkurrensbegränsande beteenden, som indirekt gynnar produktionen av vin till nackdel för produktionen av öl.

4 I artikel 95 i fördraget föreskrivs följande:

”Ingen medlemsstat skall, direkt eller indirekt, på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor.

Vidare skall ingen medlemsstat på varor från andra medlemsstater lägga sådana interna skatter eller avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar andra varor.

...”

5 I direktiv 92/83 fastläggs tillämpningsområdet och metoden för att fastställa den skattesats som är gemensam för produkterna i fråga.

6 I artikel 3 i direktivet föreskrivs att den punktskatt som medlemsstaterna tar ut på öl skall fastställas med utgångspunkt i antingen hektoliter per grad Plato eller hektoliter per grad faktisk alkoholhalt räknat på volym av den färdiga produkten. I artikel 9.1 i direktivet föreskrivs att den punktskatt som medlemsstaterna tar ut på vin skall fastställas med utgångspunkt i antalet hektoliter färdig produkt.

- 7 I artikel 5 i direktiv 92/84 fastställs minimipunktskattesatsen på vin från och med den 1 januari 1993 till 0 ECU per hektoliter av den färdiga produkten, och i artikel 6 i direktivet fastställs minimiskattesatsen på öl till 0,748 ECU per hektoliter per grad Plato eller 1,87 ECU per hektoliter per grad av alkohol i den färdiga produkten.
- 8 I artiklarna 438 och 520 A i den franska allmänna skattelagen (nedan kallad lagen), som har antagits i enlighet med direktiven 92/83 och 92/84, föreskrivs
- uppbörd av en omsättningsskatt som har fastställts till 54,80 FF per hektoliter för mousserande vin och till 22 FF per hektoliter för övriga viner (artikel 438 i lagen), och om
 - uppbörd av en särskild skatt på öl, vars skattesats per hektoliter har fastställts till 6,25 FF per grad för öl som har en alkoholhalt räknat på volym som inte överstiger 2,8 procent och till 12,50 FF per alkoholgrad för övrigt öl (artikel 520 A i lagen).
- 9 Socridis har inför den nationella domstolen gjort gällande att i Frankrike beskattades öl och vin före den gemenskapsrättsliga harmoniseringen på samma sätt (endast i förhållande till volym) och på grundval av liknande skattesatser (19,50 FF per hektoliter för öl och 22 FF per hektoliter för vin).
- 10 Harmoniseringen hade till följd att det i denna stat föreskrevs dels en ändring av beskattningsmetoden för öl, genom införandet av kriteriet alkoholgrad, dels en betydande höjning av punktskattesatserna på öl.
- 11 Efter att ha konstaterat att de franska föreskrifterna, som hade antagits i enlighet med direktiven 92/83 och 92/84, ledde till att öl beskattades klart högre än vin,

beslutade den nationella domstolen att förklara målet vilande och att i en begäran om förhandsavgörande ställa följande fråga till domstolen:

”Är rådets direktiv 92/83 och 92/84 om harmonisering av punktskatter ogiltiga, med hänsyn till EG-fördraget, särskilt artikel 95 andra stycket, till den del det i direktiven

— fastställs en minimiskattesats för öl som uppgår till 1,87 ECU per grad och hektoliter,

— medan det tillåts att vin endast beskattas i förhållande till volym, med en minimiskattesats som uppgår till 0 ECU,

varigenom medlemsstaterna åläggs att höja skatten på öl upp till ovannämnda minimum, vilket ger upphov till skillnader i beskattning som kan leda till diskriminering mellan vin och öl?”

- 12 Socridis har bestritt giltigheten av direktiven 92/83 och 92/84 av i huvudsak tre skäl. De utgör för det första en överträdelse av artikel 95 i fördraget, närmare bestämt artikel 95 andra stycket. De innebär vidare en överträdelse av artikel 99 i EG-fördraget (nu artikel 93 EG), i det att de på en väsentlig punkt inte medför att beskattningsmetoder tillnärmas, utan tvärtom att de skillnader som finns mellan medlemsstaterna ökar, och de befäster följaktligen det handelshinder som följer av dessa skillnader. Slutligen uppfyller inte motiveringen i direktiven 92/83 och 92/84 kraven i artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG).

Fråga huruvida direktiven 92/83 och 92/84 är förenliga med artikel 95 i fördraget

- 13 Enligt Socridis innehåller artikel 95 andra stycket i fördraget i sig själv ett proportionalitetskrav som skall tillämpas på bland annat skatteunderlaget, uppbördsmetoderna och skattesatserna. En medlemsstat överträder således denna bestämmelse i fördraget genom att beskatta en importerad dryck högre än en konkurrerande nationell dryck, i den mån skillnaden inte står i proportion till skillnaden mellan de två kategorierna av drycker i fråga.
- 14 Socridis har i detta hänseende gjort gällande att de skillnader i beskattning som görs gällande genom och som grundas på direktiven 92/83 och 92/84 är uppenbart större än de skillnader som objektivt sett finns mellan öl och vin.
- 15 Socridis har tillagt att fastställelsen av minimipunktskattesatsen på vin till noll utgör ett permanent bemyndigande, med stöd av vilket medlemsstaterna helt får undanta vin från punktskatt. Ett sådant undantag gynnar en produktion som är väsentlig för staterna i södra Europa, för vilka öl varken utgör en marknad eller en dryck som har stor kulturell betydelse. Enligt Socridis tillämpas denna minimipunktskattesats för övrigt av sex medlemsstater, nämligen Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Grekland, Konungariket Spanien, Republiken Italien och Storhertigdömet Luxemburg, samt, efter dess anslutning till gemenskaperna, Republiken Österrike.
- 16 Domstolen erinrar inledningsvis om att artikel 95 i fördraget i sin helhet har till syfte att säkerställa dels den fria rörligheten för varor mellan medlemsstaterna under normala konkurrensvillkor, genom avskaffande av varje form av skydd som kan följa av att interna skatter och avgifter av diskriminerande art tillämpas på varor från andra medlemsstater, dels att de interna skatterna och avgifterna är fullständigt neutrala med avseende på konkurrensen mellan inhemska och importerade varor.

- 17 I detta hänseende syftar artikel 95 andra stycket i fördraget särskilt till att avskaffa alla former av indirekt skattemässig protektionism av importerade varor som — utan att enligt första stycket vara liknande varor i förhållande till de inhemska varorna — icke desto mindre delvis, indirekt eller potentiellt konkurrerar med vissa sådana varor (se dom av den 9 juli 1987 i mål 365/85, kommissionen mot Belgien, REG 1987, s. 3299, punkterna 6 och 7; svensk specialutgåva, volym 9).
- 18 Det är härvid endast de viner som dricks mest och som i allmänhet utgör de billigaste vinerna som har tillräckligt många egenskaper gemensamma med öl för att utgöra ett alternativ för konsumenten, och de kan därför anses stå i ett konkurrensförhållande till öl i den mening som avses i artikel 95 andra stycket i fördraget (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Belgien, punkt 1). Den ogiltighetsgrund avseende denna bestämmelse som Socridis har åberopat mot minimipunktskattesatsen enligt direktiv 92/84 berör följaktligen skattesatsen endast i den mån den tillämpas på de viner som dricks mest.
- 19 Vidare framgår av domstolens rättspraxis att direktiv inte innebär någon överträdelse av fördraget när de ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning som är tillräckligt stort för att de skall kunna införliva direktiven på ett sätt som överensstämmer med kraven i fördraget (se i detta avseende domstolens dom av den 13 juli 1989 i mål 5/88, Wachauf, REG 1989, s. 2609, punkt 22).
- 20 Direktiven 92/83 och 92/84 innebär emellertid endast en skyldighet för medlemsstaterna att tillämpa en minimiskattesats på öl. Medlemsstaterna bibehåller följaktligen ett utrymme för skönsmässig bedömning som är tillräckligt stort för att de, mellan beskattningen av vin å ena sidan och öl å andra sidan, skall kunna upprätta ett förhållande som utesluter allt skydd för inhemsk produktion i den mening som avses i artikel 95 i fördraget.
- 21 Direktiven 92/83 och 92/84 kan således inte anses ogiltiga av det skälet att de skulle vara oförenliga med artikel 95 andra stycket i fördraget.

Fråga huruvida artikel 99 i fördraget har överträtts

- 22 Socridis har, genom att hävda att artikel 99 i fördraget syftar till att minska de handelshinder som följer av skillnader mellan nationella skattesystem, gjort gällande att ett ingripande av rådet enligt denna bestämmelse inte bara skall syfta till att minska skillnader i beskattning, däribland skillnader mellan produkter som befinner sig i ett konkurrensförhållande, utan även till att inte göra det berättigat att upprätta eller bibehålla beskattningsförhållanden som har förbudits eller som kan förbjudas enligt artikel 95 andra stycket i fördraget.
- 23 Enligt Socridis har rådet överträtt artikel 99 i fördraget, eftersom direktiven 92/83 och 92/84 långt ifrån uppfyller vad som är nödvändigt för att genomföra ett minsta närmande av beskattningsförhållandena mellan vin och öl.
- 24 Denna argumentation kan inte godtas.
- 25 Såsom generaladvokaten riktigt har påpekat i punkt 51 i sitt förslag till avgörande var det syfte som gemenskapslagstiftaren eftersträvade, när direktiven 92/83 och 92/84 antogs, inte att åstadkomma ett närmande mellan beskattningen av vin respektive öl. Rådet avsåg, genom att använda den behörighet som det uttryckligen ges i artikel 99 i fördraget och för att säkerställa den inre marknadens upprättande och funktion, dels att åstadkomma ett närmande mellan nationell lagstiftning om punktskatter på vin, dels ett närmande mellan nationell lagstiftning om punktskatter på öl.
- 26 Av fast rättspraxis följer dessutom att det är tillåtet för gemenskapsinstitutionerna att endast företa en gradvis harmonisering av ett område eller ett närmande mellan nationella lagstiftningar etappvis. Det är nämligen i allmänhet svårt att genomföra sådana åtgärder, eftersom det förutsätter att de behöriga gemenskapsinstitutionerna, på grundval av olika nationella och komplicerade bestämmelser, utarbetar allmänna regler som är förenliga med fördragets syften och som

skall antas av rådets medlemmar med kvalificerad majoritet eller, på skatteområdet, enhälligt (se i detta avseende dom av den 29 februari 1984 i mål 37/83, Rewe-Zentrale, REG 1984, s. 1229, punkt 20, och av den 13 maj 1997 i mål C-233/94, Tyskland mot parlamentet och rådet, REG 1997, s. I-2405, punkt 43).

- 27 Direktiven 92/83 och 92/84 kan således inte anses ogiltiga av det skälet att de skulle vara oförenliga med artikel 99 i fördraget.

Fråga huruvida motiveringskyldigheten är uppfylld

- 28 Enligt Socridis innehåller direktiven 92/83 och 92/84 ingen adekvat motivering som kan berättiga vare sig den omständigheten att endast öl får beskattas enligt ett alternativt kriterium, nämligen alkoholhalt, eller skillnaden mellan de minimiskattesatser som har fastställts för vin respektive öl.
- 29 Såvitt avser kriterierna för att beskatta öl är det tillräckligt att konstatera att det i sjunde övervägandet i ingressen till direktiv 92/84 anges att "[m]etoderna för att beskatta öl varierar mellan medlemsstaterna, och det är möjligt att tillåta denna variation att fortsätta, bl.a. genom att man fastställer en minimiskattesats uttryckt som en avgift relaterad både till vörtstyrkan och till produktens alkoholhalt".
- 30 Skillnaden mellan de minimiskattesatser som är tillämpliga på vin respektive öl utgör ingen åtgärd som har antagits av rådet, i egentlig mening, utan är en följd av ett parallellt närmande av nationella punktskattesatser på vin respektive öl,

och den behövde därför inte motiveras särskilt. Tvärtemot vad Socridis har hävdad, och såsom har understrukits i punkt 25 i denna dom, syftar direktiv 92/84 inte till att åstadkomma ett närmande mellan punktskattesatserna på vin och punktskattesatserna på öl utan till att fastställa en minimiskattesats för de punktskatter som var och en av de båda kategorierna av produkter påförs, såsom framgår av tredje övervägandet i ingressen till detta direktiv.

- 31 Direktiven kan således inte heller anses ogiltiga av det skälet att artikel 190 i fördraget skulle ha överträtts.
- 32 Av vad anförts följer att det vid prövningen av frågan inte har framkommit några omständigheter av beskaffenhet att påverka giltigheten av direktiven 92/83 och 92/84.

Rättegångskostnader

- 33 De kostnader som har förorsakats den franska och den spanska regeringen samt rådet och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 21 april 1998 har ställts av Tribunal de grande instance de Foix — följande dom:

Vid prövningen av frågan har det inte framkommit några omständigheter av beskaffenhet att påverka giltigheten av rådets direktiv 92/83/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker och rådets direktiv 92/84/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker.

Puissochet

Jann

Gulmann

Edward

Wathelet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 17 juni 1999.

R. Grass

J.-P. Puissochet

Justitiesekreterare

Ordförande på femte avdelningen